

LES CAMPANES DEL NOSTRE CAMPANAR

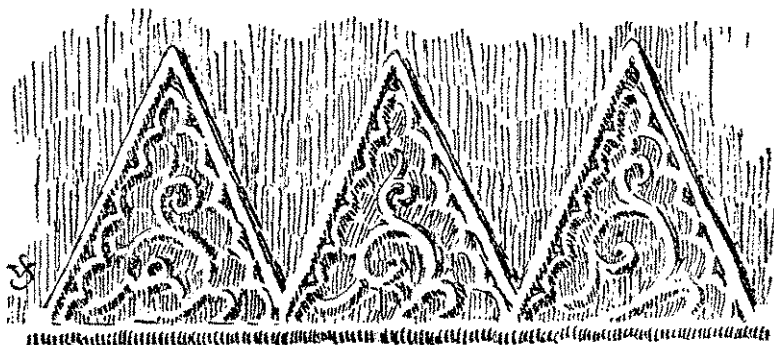
DE SANT PERE

Més vella que 'l propi Campanar, aquesta campana, estrenada en 1420, servia ja per a la primitiva Església. Avariada, o tal volta per a engrandir-la, fou refosa en 1773 i posteriorment en 1819, segons se despren de la següent transcripció de l'acta de la sessió municipal del 27 de Juny de l'últim any mentat.

«Yo el infrascrito Escribano Secretario, insiguiendo la orden que se me ha dado por el Magnífico Ayuntamiento de la misma; noto en este Libro de resoluciones para memoria en lo sucesivo, que en la tarde del día de ayer se transportó de la casa de Joseph Pamerol, latonero de esta villa, a la Iglesia Parroquial de ella, la campana de San Pedro, que por haberse rajado con la de San Jaime y la de los quartos en el curso de la última guerra con Francia, concertó su Magnificencia con el referido artifice mediante escritura privada, los pactos y precio por el que se obligó éste a fundirlas y vaciarlas; y en atención a que era ya entrada la noche quando el Reverendo Economo de dicha Parroquial Dr. Gerónimo Potau acompañado de varios otros capellanes vestidos con ornamentos eclesiasticos y con las oraciones, preces y rúbricas que trahe el Rhitual Romano, concluyó la bendición de la citada campana de San Pedro: no se ha subido ésta a la Torre o Campanario, hasta la mañana del presente día, siendo también de notar por lo que pueda ofrecerse otra vez, que el Magnífico Ayuntamiento no asistió en cuerpo a la función de la bendición de dicha campana, y solo algunos que tuvieron el gusto de verlo pasaron de pelotón a las cercanías de la expresada Iglesia al pié de cuya Torre se practicó; de todo lo que doy fé.—Jph. Alonso de Valder y Vives, Escribano Secretario».

En 1829 li donà la actual forma Francesc Tarantino, fundidor o courer possiblement ambulant, car en el registre o patró de ciutadans i estaments d'aquest any no s'hi tro-

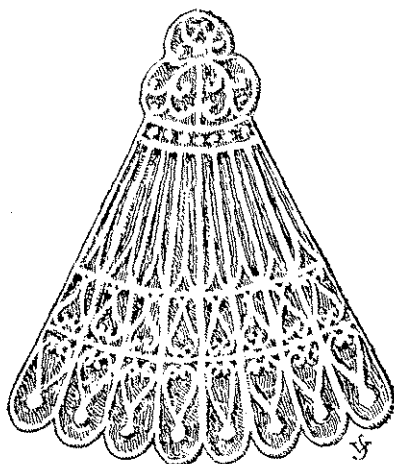
ba aital nom. Hi ha sí, en l'arxiu parroquial, registrat un òbit de l'any 1836 referent a una donzella de 15 anys nomenada Maria Magdalena Tarentino i Baget, de Ribarroja, filla

Fragment ornamental de la campana de Sant Pere

de Francesc, natural de Llardecans i de la consort Teresa, reusenca de neixement.

Emplaçada en el finestral encarat al ca-

Altre fragment ornamental de la campana de Sant Pere

rrer de Castelar, és la de Sant Pere la campana major entre ses altres tres companyones del primer pis del Campanar; té de

mides : 1'35 m. de boca per 1'33 d'alçada, fins a les anses. Esbelta de forma i lleugera de moviment, car dos homes l'aixequen i volten, va pròdigament ornada amb relleus, d'entre 'ls que sobressurten 24 vanos que formen una mena de corona, damunt de la franja de dues ratlles de lletres de la inscripció superior trencada davant per un bonic plafó de Sant Pere. Als costats de la part mitja de la campana hi ha, a l'esquerra 3, i a la dreta 2, plafonets quadrats amb les imatges de Sant Antoni, Sant Miquel, Santa

PETRA CLAUDIA

(HORARIA)

Diu el *Llibre de resolucions de 1573* :

«E mes fonch proposat en dit consell per dits senyors de Jurats, dient com lo mestre de la campana que s'es donada a fer per los Jurats del any passat es assi y vol saber de quin pés ha de ésser dita campana y si la han de fer per a les hores e si ne faràn dues que deternene lo honrat consell lo faedor.

»Determena lo sabi consell que se fassa una campana per a les hores de tant pés com ferse puga y ha menester per al campanar y vila y que se desfassa la campana de les hores y del dit metall se fassa cumpliment al metall que tenim», (consell del 19 d'Abril).

I mes endavant, en la sessió municipal del 28 de Juny :

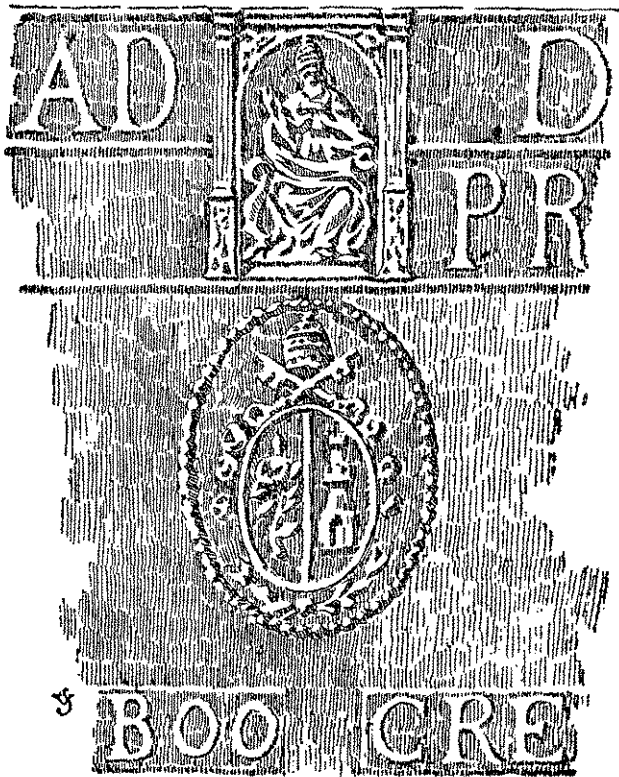
«En lo qual consell fonch proposat per dits senyors de Jurats, dient que la campana que lo present consell determinà se fés, es ya buydada y dins la Iglesia posada per a beneirla vuy dia present com y tinguem carta del senyor Cardenal y Arquebisbe de Tarragona y com gracies al Senyor eixida així de etxura com de pés eixida bona y de pés de XXXX fins XXXXIII qq. y lo mestre que te la obligació de pujarla a son us al campanar sen vol anar y voldria pujarla per ser de son obligació, vol saber hasta aont pujarla y que determine lo honrat consell aont la assentarà, si la pujaràn al mes ait ventanatge o aont, per a lo que servirà per a les hores. Fonch determinat en dit consell que's proveesca lo necessari per a pujar la campana y que's puje ans que lo mestre no sen vaja y que's puja jascent al mes ait ventanatge y que allí se assente sobre dos bigues per al rellotge».

En conseqüència, abans del 1573 ja existia aquesta campana en forma més petita. Trencada, al voltarla amb motiu de la processó de Corpus de l'any 1870, fou refosa fà 37 anys segons conta la següent inscripció a tres ratlles amb que va guarnida :

**Fundida en 1573, ynutilizada en 1870, refundida por Ramón Pomerol en septiembre de 1883 por *acuerdo del excelentísimo*

*Ayuntamiento de 25 Mayo del propio año, siendo arcipreste y ***prior de la Parroquia de San Pedro, el presbítero D. Juan Aleix.*

Sentada sobre grans cavalls de fusta, Petra Claudia ocupa gran part de la nau del segón pis del Campanar. Te per mides 1'37×1'33 m. de boca i alçada. Es, doncs, la mes grossa, emprò la menys bonica; per la forma, ornamentació, tipus de lletra, etc. produeix la sensació de campana *d'industria*. A causa de son pes, calen quatre homes per a aixecar-la fins a pogueu-la sentar; un

Fragment ornamental de la campana de Sant Pere

Llúcia, etc. En la part posterior hi ha una gran custodia guardada per dos àngels volants, quin relleu trenca una cinta decorativa bordonada, que circumda el cos de la campana. Més avall s'hi destaquen en aquest, 4 bordons equidistants tancant per dalt una faixa, que per baix, arran de la boca, va limitada per altres 3 ratlles de relleu, i quina va guarnida per una mena de brodat fistó de triangles. Porta dues inscripcions centralment separades per l'escut de la Ciutat.

cop sentada, dos homes son prou per a *voltar-la*.

En 1819, l'Ajuntament prengué l'acord de que ella

»no se toque sino por las festividades de Corpus, »San Pedro y cuando se vuelva la Virgen de Misericordia a su Santuario».

Es, doncs, campana de grans solemnitats.

DE JESÚS

Es la més formosa i de fet la més velleta de les campanes, car avui la podem admirar tal com la pujàren al Campanar en 1586; es única en sa forma, puix és més alta que ampla (85 cm. d'alçada per 83 de boca) malgrat lo qual, apar més oberta. Té estatge en el primer pis, dintre del finestral de la banda de la capella del Santíssim. Arràn mateix de l'arrencada de ses capritxoses

Fragment ornamental de la campana de Jesús

anses i encerclada per un doble bordò, porta la inscripció, gravada en formoses lletres gòtiques ornades.

Sota la mateixa va cenyit el cos de la campana amb una cinta decorativa limitant inferiorment un espai on hi van quatre plafons representant imatges de la Verge, Sant Joan Baptista, Santa Llúcia i Sant Jordi.

Mes avall se destaquen tres voltes de finíssim cordó equidistants, i com a remat vora la boca hi va esculpida altra cinta ornamental. En la part de davant s'hi destaca un bell Christ en una gran creu estriada diagonalment, així com la graderia sobre on s'assenta, al que fan guarda d'honor dos magnífiques sargantanes; als costats de la mateixa, i també amb lletra gòtica, diu :

PETRVS ROCA ME FECIT MDLXXXVI

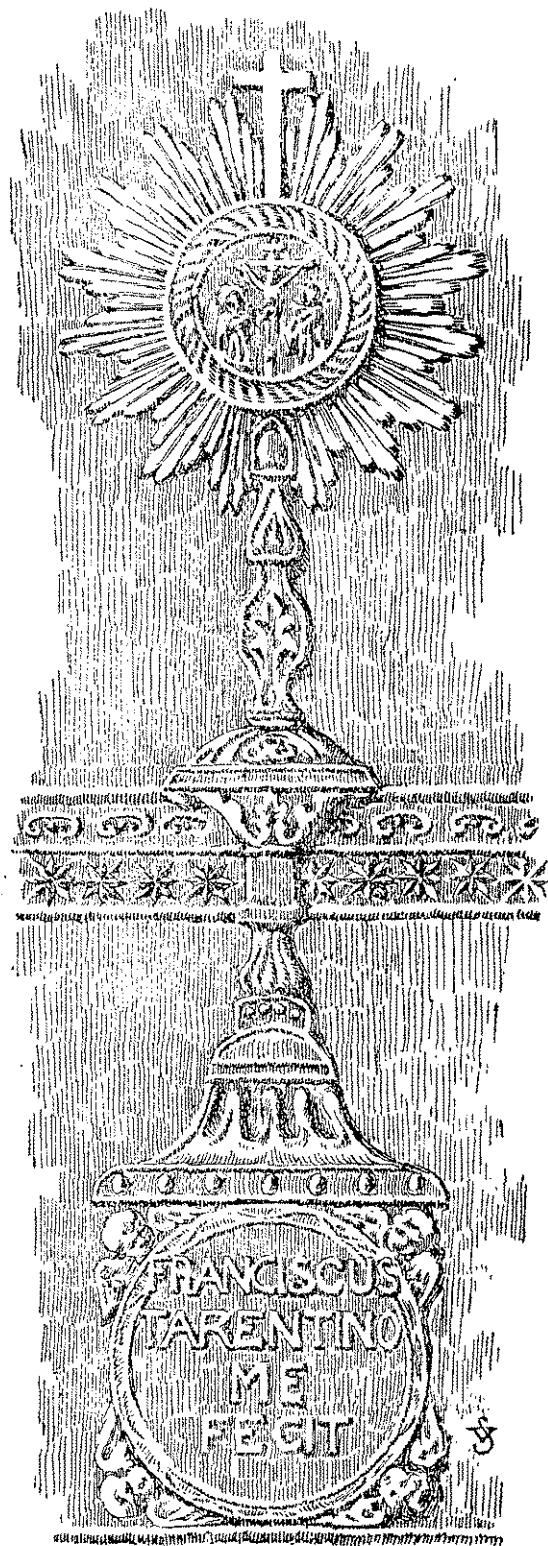
Be pregona la rancior d'aquesta campana el fet de que *no porta caragolats els cabells*; es-a-dir : que els tirants de ferro que la lliguen a la tramuja van tivats amb tascons i no a rosca; això a part de que's veu bé que son de forja : no han passat per la filera.

La tramuja porta gravada la xifra 1702.

DE SANT JAUME

En el finestral del pis que dona al carrer de Baldomer Galofre i a la dreta de la campana de Jesús, hi està emplaçada la dedicada al Patró d'Espanya, de factura semblant a la de Sant Pere, emprò amb les menors dimensions de 1'13 m. de boca per 1'08 d'alçada : i és que les dugues son filles d'un mateix artífex i batejades en un mateix dia. Com sa germana major, porta dalt de tot la llegenda de sa edat i empadronament, en dues ratlles de lletres; la resta del cos resulta dividida en tres sectors cònics d'alçada decreixent, mitjantsant una bonica faixeta brodada, un triple bordonat, i a ran de boca quatre cordons coronats pel mateix fistò triangulat de la de Sant Pere. En la part anterior, ocupant bon troç dels dos primers sectors i trencant la brodada cinta, hi va una gran custodia sobre un plafó circular guarnit amb quatre caps alats i que porta inscrit en alt relleu el nom del artífex.

En la secció més alta hi và, al darrera, l'altra llegenda a quatre ratlles i a cada costat una mena de triptic contenint, en quadrats plafonets, imatges de Sant Antoni, Santa Llúcia, Sant Pere, Sant Jordi, etc. completament iguals als de la campana de Sant Pere, com iguals son els cossos alts de les respectives custodies.

Fragment ornamental de la campana de Sant Jaume

La inscripció mes alta refereix que la primitiva campana de Sant Jaume, fosa en 1586, abans d'adquirir la forma que li fou donada després en 1829, havia ja estat refosa també en 1817 com la de Sant Pere, éssent pujades darrerament al Campanar el mateix dia 24 de Juliol, segons ho relata la següent acta de dit dia, del Llibre de Resolucions de 1829, que diu :

«En Reus a eso de las doce horas del medio día de hoy, veinte y quatro de Julio, mil ocho cientos diez y nueve. Habiendo subido a la Torre o Campanario de la Iglesia Parroquial de San Pedro Apostol de esta villa las dos campanas de San Jaime y la de los quartos, después de bendecidas por el Reverendo Economo de la misma, el Dr. D. Gerónimo Potau, con las oraciones, preces y rúbricas que trahe el ritual romano : lo noto en este libro de resoluciones por disposición de su Magnificencia y para memoria en lo sucesivo, dando fé.—Jph. Alonso de Valder y Vives. Escribano Secretario».

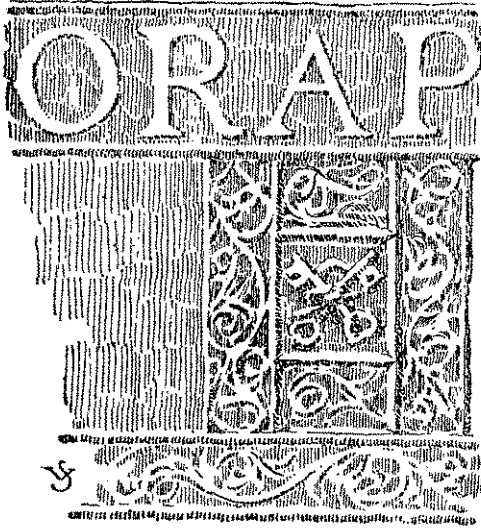
DE SANT PAU

Aquesta bella campana, nomenada *la francesa*, apoia sos braços en les parets del finestral encarat vers la nau de la Parroquia. Llueix avui la propia bella forma que li donàren en 1636; per sort o per ésser de bona llei, s'ha lliurat d'haver de baixar a ciutat per a que, refonent-la, li malmetessin la rancier setcentista. D'esbelta configuració, sa boca supera en dos centímetres els 90 que té d'alçada; va lligada a la tramuja, que porta inscripta la data de 1778, a la faisó antiga, és a dir, mitjansant uns tirants de ferro que llueixen encar l'obra del mestre forjador, posats en tensió mercès a falquetes, trocets, calls i tascons entrats a cop de martell i consolidats per l'oxidació. Quasi tocant les arrels de les anses porta escrita entre dos bordonets, la inscripció :

Ihs Maria, Ioseph, Sant Pau, Ora Pro Nobis 1636.

Entre la faixa limitada per aquestes lletres i una cinta decorativa, hi han esculpits tres plafons quadrats; al davant, un amb les claus de Sant Pere; al darrera, altre amb una creu ornamental de braços iguals; els dos enmarcats pel mateix motiu que decora la cinta que circumda la campana. A la mateixa alçada, hi ha, en el costat esquerra, un pla-

fó de Verge seient. En el costat dret i en el gran espai que limita aquella cinta i un triple bordonat a baix, hi va una creu esgraonada, sense Christ, a la que fa de capsalera un plafó rectangular am l'Immaculada. L'ornamentació terminal son altres tres

Fragment ornamental de la campana de Sant Pau

bordons que voregen la boca de la xamosa campana que cuida de cridar al treball quotidià.

DE SANT BERNAT

La campana *dels gegants o dels quarts*, es conveïna de la Petra-Claudia, tenint per hostatge el finestral on hi ha *les matraques*, orientat envers el carrer de Castelar. Té de diàmetre de boca 87 cm. i de talla 86 centímetres. En triple filera de boniques lletres porta esculpida en la part alta de son cos la llegenda lapidària següent, escrita en la propia llengua de sos oients :

Campana de Sant Bernat de Más Calbó, feta en 1739 y renovada per disposició del Ajuntament de Reus en lo any 1819. Jhp. Pomarol, campané de la maiteixa vila

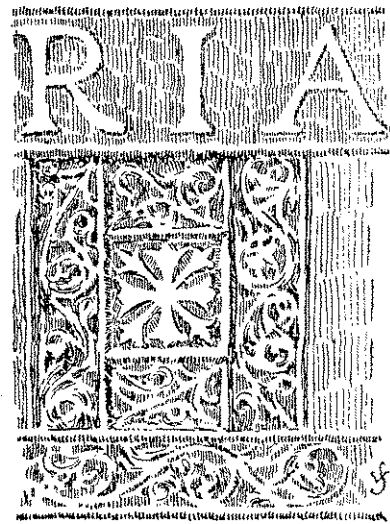
Trenquen la llisor de la vestidura ornamental del cos de la campana, i en llocs equidistants, 4 plafons rectangulars representant altres tantes imatges de Sants, tan maltractats pel temps en sos relleus, que no

Il·lustracions de VICENS SORIANO.

podrien identificar-se a no portar respectivament, al peu, escrits en grossa lletra els epígrafs de «Sant Bernat», «Sant Emigdio», «Ntra.Sra. de Misericordia», «Sant March». I és que la desventurada campana té habitació de pobre : gairebé no està a sopluig.

Sos cabells no van subjectes a rosca sinó a trauc i tascó.

Aquesta simpàtica campana està trençada i escardada, mancant-li una bona llenca de brocal. Diu la tradició, que per culpa del bombeig de Reus, pel general Zurbano en 11 de Juny de 1843. A conseqüència d'això, no pot ésser ventada; al gran toc general de festa major sols hi pot concòrrer amb el repic, fins al dia en que 'l poble s'apiadi de son mal i la restauri degudament. Amb tot, si en la refosa havien de descastar-la com a la Petra, val més que resti mutilada conservant els atributs de sa personalitat. Cal ésser respectuosos amb la forma de les campanes, mil voltes venerandes si pensem que en

Fragment ornamental de la campana de Sant Pau

pretèrits temps fèren sentir extremiments de joia en les festes, i enardiments de coratge, quan, brandades en moments de perill vilatà posaven en peu de guerra als nostres avantpassats que també al só de sos funerals tocs foren acomiadats del mon dels vius.

DR. PERE BARRUFET I PUIG.